

Utredning om möjliga förändringar för att anpassa kostnaden till referenskostnaden för barnomsorg, skolbarn- omsorg, förskoleklass och grundskola

Västerviks kommun

Mars 2020

Marie Lindblad, projektledare,
Anna Olsson Lindén, Daniel Brandt

Inledning

Bakgrund

Västerviks kommunfullmäktige har identifierat att kommunens kostnader för förskola, grundskola och skolbarnomsorg för 2017 är cirka 50 mnkr högre än referenskostnaden. Utifrån detta har kommunfullmäktige i budget 2020, ekonomisk planering 2021-2022 visioner, prioriteringar och resurser, gett barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att ta fram en plan för att anpassa kostnaden till referenskostnaden för förskolan och grundskolan.

På uppdrag av barn- och utbildningsförvaltningen har PwC utrett möjliga förändringar för att anpassa kostnaden för barnomsorgen, skolbarnomsorgen, förskoleklass och grundskolan i Västerviks kommun till referenskostnaden för 2018.

PwC:s utredning utgör ett underlag för förvaltningen i dess arbete med att ta fram en plan för att anpassa kostnaden till referenskostnaden och återsrapportera uppdraget till kommunfullmäktige.

Genomförande

Vi har analyserat ekonomisk information, barn- och elevstatistik, styrdokument för barn- och utbildningsförvaltningen, politiska beslut med tillhörande tjänsteskrivelser, lokalförsörjningsplaner och befolkningsprognos.

Vi har genomfört intervjuer med förvaltningsledning, förvaltningscontroller, rektorer för förskolan och rektorer för grundskolan. Vi har även haft kontakt med kostchef och skolskjutsamordare för att få del av underlag till utredningen.

Utifrån underlagen ovan och vår tidigare erfarenhet inom området presenterar vi i denna rapport vår analys och våra slutsatser avseende möjliga förändringar för att anpassa kostnaderna till referenskostnaden för barnomsorg, skolbarnomsorg, förskoleklass och grundskola.

Uppdragets utgångspunkter - uppdragets formulering

1. Att beskriva vilka förändringar som skulle behöva göras för att anpassa kostnaden för barnomsorgen i Västerviks kommun till referenskostnaden för år 2018.

1.1 Förändringarna ska vara sådana att hänsyn tas till Skolverkets riktlinjer för barngruppers storlek.

1.2 Förändringarna bortser från att ta hänsyn till Skolverkets riktlinjer för barngruppers storlek.

2. Att beskriva vilka förändringar som skulle behöva göras för att anpassa kostnaden för grundskolan och förskoleklass i Västerviks kommun till referenskostnaden för år 2018.

2.1 Förändringarna ska vara av sådant slag att kommunen kan beviljas det statliga bidraget för likvärdig skola enligt nuvarande förordning.

2.2 Förändringarna bortser från möjligheten att bli beviljad det statliga bidraget för likvärdig skola enligt nuvarande förordning.

3. Att beskriva vilka förändringar som skulle behöva göras för att anpassa kostnaden för skolbarnomsorgen i Västerviks kommun till referenskostnaden för år 2018.

Uppdragets utgångspunkter - referenskostnad och nettokostnadsavvikelse

I kostnadsutjämningsystemet har varje verksamhetsområde en *standardkostnad* som ska korrigera för strukturella skillnader. Standardkostnaden för grundskola baseras exempelvis till stor del på *antalet individer i skolålder*.

Referenskostnaden är en justering av standardkostnaden där hänsyn även tas till följande kommunövergripande delar i kostnadsutjämnningen: löner, bebyggelsestruktur och befolkningsutveckling.

Referenskostnaden för grundskola bygger på följande faktorer: nettokostnaden för grundskola och förskoleklass i riket, andel 6-15-åringar i kommunen, barn med utländsk bakgrund samt antaganden om merkostnader för små skolor och skolskjuts.

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet *borde ha* för nettokostnad, enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver verksamheten med en genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet.

En högre nettokostnad än referenskostnaden kan således vara ett resultat av en högre ambitionsnivå för verksamheten än genomsnittet i riket eller en mindre effektivt bedriven verksamhet.

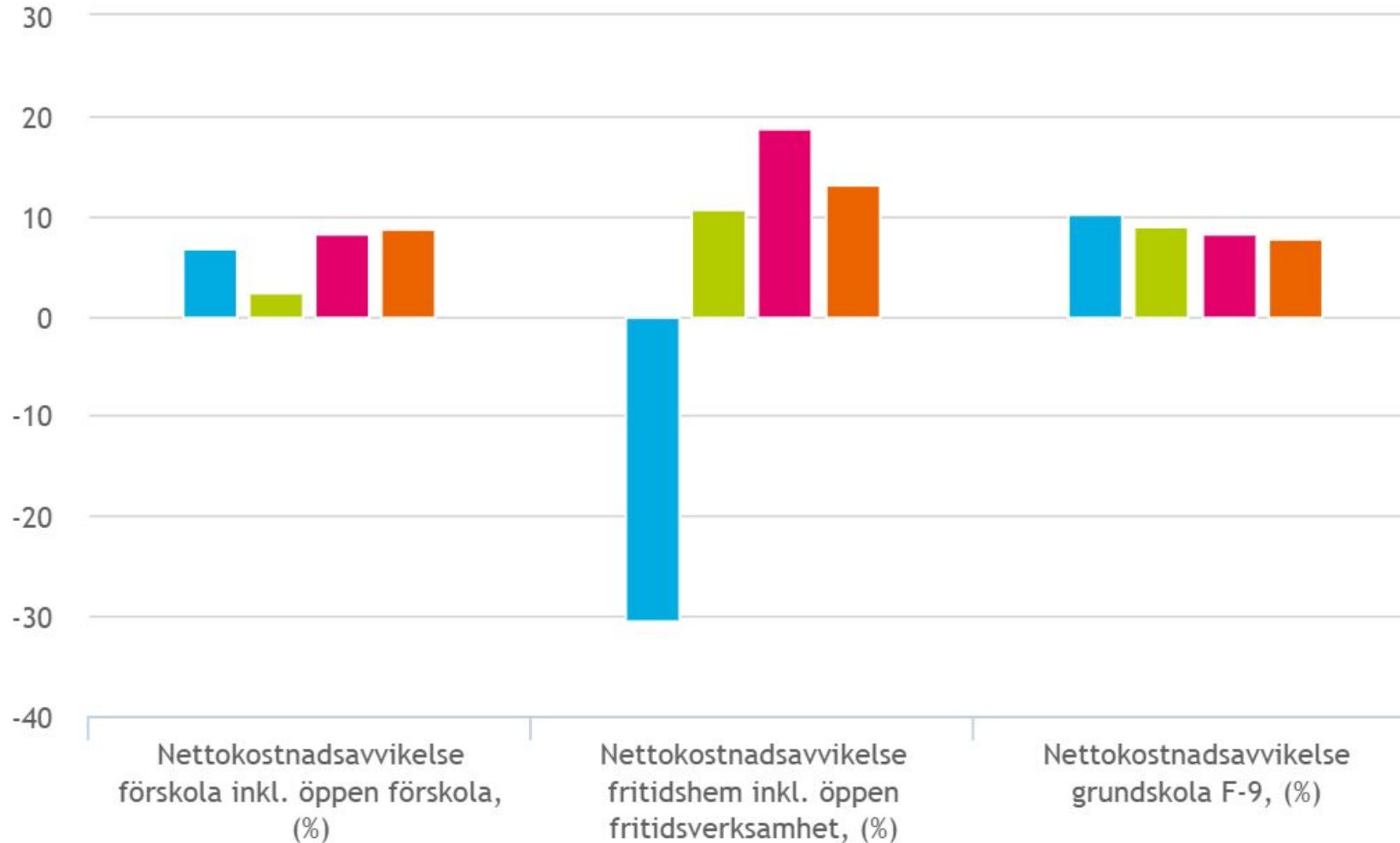
En lägre nettokostnad än referenskostnaden kan på motsvarande sätt vara ett resultat av en lägre ambitionsnivå än genomsnittet i riket eller en mer effektivt bedriven verksamhet.

Skillnaden mellan nettokostnaden och referenskostnaden redovisas som en **nettokostnadsavvikelse**.

Nettokostnadsavvikelse i Västerviks kommun 2018

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelse %

För 2018 visar diagrammet följande nettokostnadsavvikelse i procent:

Förskola: + 9%
Fritidshem: +13%
Grundskola: +8%

Den procentuella avvikelsern motsvarar för respektive verksamhet år 2018:

Förskola: 17 mnkr
Fritidshem: 6 mnkr
Grundskola: 28 mnkr
Totalt: 51 mnkr

 2015 2016 2017 2018

Barn- och utbildningsnämndens ekonomi - historik

Nettokostnadsavvikelser över tid

För grundskoleverksamheten har kommunen haft en positiv nettokostnadsavvikelse på 8 till 18% under tidsperioden 2009-2018. Detta har inneburit mellan 200-300 mnkr i merkostnader under perioden för grundskolans verksamhet (jämfört med referenskostnad).

För förskoleverksamheten och fritidshemsverksamheten finns jämförbar statistik från år 2015 (innan dess gjordes motsvarande jämförelse för begreppet barnomsorg).

Förskoleverksamheten har under perioden 2015-2018 haft en positiv nettokostnadsavvikelse på 2 till 9%.

Fritidshemsverksamheten hade för 2015 en negativ nettokostnadsavvikelse på 30 % för att därefter åren 2016-2018 ha en positiv nettokostnadsavvikelse på 10 till 19%.

Vi bedömer att den stora skillnaden mellan åren 2015 och 2016 avseende fritidshemsverksamheten kan bero på skillnader i uppgiftslämnande. Det är inte sannolikt att kommunens kostnader har förändrats så stort som statistiken visar på bara ett år.

Barn- och utbildningsnämndens ekonomiska utfall

Barn- och utbildningsnämnden har sedan år 2016 haft svårigheter att hålla sig inom sin budgetram avseende grundskola och fritidshem. Förskolan har under motsvarande period hållit sig inom sin budgetram.

Uppdragets utgångspunkter - parametrar att ta hänsyn till

Skolverkets riktmärke för barngruppens storlek

När en barngrupp sätts samman bör hänsyn tas till barnets ålder, unika behov, personalens kompetens och lokaler.

Gruppstorlek för barn i åldern 1-3 år

- Skolverkets riktmärke: 6-12 barn.
- Genomsnitt för Västervik, kommunal regi, för 2018: 11,6.
- Andelen avdelningar med 13 barn eller fler, Västervik, kommunal regi, för 2018: 27%.

Gruppstorlek för barn i åldern 4-5 år

- Skolverkets riktmärke: 9-15 barn.
- Genomsnitt för Västervik, kommunal regi, för 2018: 18,1.
- Andelen avdelningar med 16 barn eller fler, Västervik, kommunal regi, för 2018: 67%.

Uppgifterna utgår från antal barn per avdelning enligt Skolverkets statistik. Uppgifterna tar inte hänsyn till eventuell organisering inom avdelningen eller personaltäthet. Antal barn per heltidstjänst i kommunal regi i Västervik för 2018 var 5,2.

Statsbidrag för likvärdig skola - regler vid utredningsuppdragets start

Statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling syftar till att stärka likvärdigheten i förskoleklass och grundskola. För att få statsbidrag får kommunen inte minska sina egna kostnader för verksamheten (personal i förskoleklass, undervisning i grundskolan och elevhälsan i grundskolan) och det ska också finnas en plan för vilka insatser bidraget ska användas till. Planen bör vara inriktad på långsiktigt utvecklingsarbete. (Planen behöver inte lämnas in till Skolverket). Om kommunen minskar sina egna kostnader kan det leda till återkrav. När statsbidraget infördes hösten 2018 kunde insatserna omfatta en nulägesanalys för att kunna identifiera insatser till kommande bidragsomgångar.

Kommunen ska dokumentera sina kostnader så att detta kan redovisas vid eventuell kontroll och stickprov från Skolverket.

Utredningens resultat - resultatpresentation och förändringar i förutsättningar

Utredningen visar på möjliga förändringar för att anpassa kostnaden till referenskostnaden utifrån utredningsuppdragets olika alternativ.

För de olika förändringarna redovisas schablonmässigt ekonomiskt utfall samt övergripande konsekvenser. Vad gäller ekonomin beräknas exempelvis behov av lokalförändringar och personalförändringar schablonmässigt och inte i detalj.

Konsekvenser redovisas på en övergripande nivå men inte i regelrätta risk- och konsekvensanalyser. Detta medför att fördjupade analyser behöver genomföras för flera av förslagen i denna utredning innan definitivt beslut om förändring fattas. I samband med detta är det även nödvändigt med en konsekvensbeskrivning utifrån ett barnrättsperspektiv.

Barngruppernas storlek i förskolan

För att minska barngruppernas storlek i förskolan till en nivå i linje med Skolverkets rekommendation krävs att fler förskoleavdelningar (lokaler) tillskapas. Då utredningens uppdrag har varit att fokusera på möjligheter att sänka kostnaderna är vår slutsats att detta inte är förenligt med att tillskapa ytterligare förskoleavdelningar för att kunna minska gruppstorleken.

Statsbidrag för Likvärdig skola

Under den tid utredningen har pågått har regeringen beslutat om förändringar av förordningen för bidraget. Förändringarna trädde i kraft den 8 januari 2020 och avser bidragsomgången år 2020. Förändringarna innebär i korthet att kostnadsvillkoret tas bort och att det blir obligatoriskt att lämna in sin upprättade plan för de insatser som ska genomföras. Med anledning av dessa förändringar så har vi kommit överens med uppdragsgivaren om att utredningen inte behöver redovisa resultatet uppdelat på om kommunen kan beviljas det statliga bidraget för likvärdig skola eller ej.

Förslag

Huvudpunkter i vårt förslag

En **förändring i förskole- och skolstrukturen** är helt avgörande för att kunna anpassa kostnadsläget till referenskostnaden.

Den nuvarande strukturen med många mindre förskolor/skolor och små barngrupper/klasser både i stad och på land är mer kostnadskrävande än en struktur med större enheter där de minsta barngrupperna avvecklats och klasstorlekarna genomgående är större.

En förändring i förskole- och skolstrukturen är nödvändig för att ge verksamheten förutsättningar för att uppnå en likvärdig förskola och skola av god kvalitet för alla barn och elever. Vi anser att en förskole- och skolstruktur med färre och större enheter innebär bättre förutsättningar att organisera personal under förskole- eller skoldagen, utveckla ett kollegialt lärande och samla specialpedagogisk kompetens. Det innebär också en förbättrad arbetsmiljö genom en mer närvarande rektor, bättre lokaler och mindre sårbarhet vid personals frånvaro.

En förändrad förskole- och skolstruktur med färre enheter ger ekonomiska fördelar genom lägre personalkostnader (genom att verksamheten organiseras mer effektivt samt lägre transportkostnader för måltider.

I vår utredning har vi i möjligaste mån utgått från befintliga lokaler som har tillräcklig kapacitet och storlek, alternativt har möjlighet att byggas ut till en tillräcklig kapacitet för att ta emot fler barn/elever. Detta för att använda skattepengar på ett så bra sätt som möjligt. Att bygga nya lokaler är dyrt, men ibland nödvändigt för att skapa förutsättningar för en bättre struktur och därigenom bättre förutsättningar för verksamheten.

Vi ser förskoleklass, grundskola och fritidshem som en helhet. En mer effektivt organiserad grundskola möjliggör också för en mer effektivt organiserad fritidshemsverksamhet. Beräkningar görs därför som en helhet för förskoleklass, grundskola och fritidshem.

Utredningen beaktar de volymförändringar som finns i befolkningsprognosen och dimensionerar således en förändrad struktur för att möta ändrade barn- och elevantal.

Huvudpunkter i vårt förslag, fortsättning

Vid större enheter finns även bättre möjligheter att organisera en samlad elevhälsa.

Under förutsättning att en förändring genomförs av själva förskole- och skolstrukturen bedömer vi att antalet elevassistenter bör minskas till förmån för utbildade pedagoger då varje enhet kommer att ha en mer samlad elevhälsa när de olika enheterna är större än i nuläget.

Särskolan omfattas inte av utredningsuppdraget men kommer indirekt att påverkas av de förändringar som föreslås. Särskolan bör därför inkluderas i de fördjupade analyser som behöver göras inför genomförande av de olika strukturförslagen. Detta är viktigt både för att skapa goda förutsättningar för särskolans organisering men också för att säkerställa att det skapas tillräcklig många elevplatser i tätorten Västervik.

Förutsättningar och antaganden vid utgått från i vår utredning

Vi har utgått från den befolkningsprognos vi erhållit från förvaltningen för perioden fram till 2030. För förskolan har vi räknat på en deltagandeandel på 90% av ålderskullen. (Det är samma antagande som lokalförsörjningsplan år 2019 utgår från.)

Våra förslag har således inte inkluderat de tillkommande barn i förskoleåldern (utöver prognosen) som nu våren 2020 finns i framförallt staden.

Vi har utgått från att antalet barn/elever i befintliga fristående förskolor/skolor är oförändrat framöver.

Kapacitetsuppgifterna som vi erhållit för F-6-skolorna rymmer även tillhörande fritidshemsverksamhet.

Vid dimensioneringen av lokalerna har vi utgått från att lokalernas dimensionering ska rymma befolkningsprognosens maximala barn/elevantalet för varje enhet.

Vi har gjort samlade bedömningar av var det behövs utbyggnad av platser. Ett eller ett par år med ett fåtal fler barn i behov av förskola/skola än kapaciteten på en enskild förskola/skola har inte medfört förslag om utbyggnad av förskolan/skolan. Då har hela områdets kapacitet beaktats.

Vi har inte tagit del av ritningar över befintliga lokaler utan utgått från lokalförsörjningsplanen för år 2019.

Vi har inte beaktat eventuella behov av underhåll och renovering för de befintliga verksamhetslokalerna. När nya lokaler byggs eller lokaler anpassas samtidigt som andra lokaler avvecklas minskar underhållskostnaderna för befintliga lokaler påtagligt.

För ny, till eller ombyggnation har följande kostnadsschabloner för investeringar använts:

Investeringskostnader för grundskola och fritidshem:

Nybyggnation: 30 000 kr/kvm

Tillbyggnad: 20 000 kr/kvm

Anpassning: 15 000 kr/kvm

Å

Förutsättningar och antaganden vid utgått från i vår utredning

Årshyra baseras på investeringskostnaderna ovan och beräknas till:

Nybyggnation: 2 190 kr/kvm

Tillbyggnad: 1 500 kr/kvm

Anpassning: 1 100 kr/kvm

För nyproduktion av förskolelokaler används hyresberäkningarna för den nya förskolan "Laxen". För ombyggnation och anpassning av förskola används samma kalkyler som för grundskolan.

Vid utökning av verksamhet (förskola/skola) har vi räknat på 12 kvm per barn/elev.

Vi har räknat med att de lokaler, som vi föreslår inte längre ska nyttjas av verksamheten, inte längre kommer att belasta förvaltningen med hyreskostnader.

Personalkostnaden per barn/elev på en liten/mindre förskola/skola är högre än på en större förskola/skola. Detta återspeglas dels i kommunens resursfördelningssystem, dels i form av hur mycket personal som finns per barn/elev på de olika stora enheterna.

Vid avveckling av förskolor har vi räknat bort hela personalkostnaden för den avvecklade förskolan och därefter räknat med en tillkommande personalkostnad per barn på den nya enheten. Den tillkommande kostnaden är beräknad utifrån befintlig genomsnittlig barnpeng.

För förskoleavdelningar har vi räknat på 16 barn per avdelning. För grundskola F-6 har vi haft 26 elever per klass som ett riktmärke och för grundskola 7-9 30 elever per klass. (Detta överensstämmer med principerna

som används i lokalförsörjningsplan år 2019.)

Vid avveckling av grundskolor har vi schablonmässigt räknat med en minskad personalkostnad motsvarande en lärartjänst per minskat klassantal.

För övriga personalkostnader har vi utgått från de genomsnittliga uppgifter vi fått från kommunen. Exempelvis:

En lärartjänst 7-9-lärare motsvarar 575 tkr

En förskollärartjänst motsvarar 504 tkr

Vid förändrade skolskjutsbehov har vi räknat på att det tillkommer ett busskort (å 6 250 kr) per elev på landsbygden som får en ny skolplacering (F-9).

Förutsättningar och antaganden vid utgått från i vår utredning

När det gäller kostnader för kost så har dess påverkan av en förändrad förskole-/skolstruktur inte kunnat beräknas. Transportkostnaderna bör kunna minskas då det är färre enheter som måste få kost transporterad till sig.

För att skapa en hållbar förskole- och skolstruktur på sikt har vi använt följande nyckeltal:

Förskolor på landsbygden - minst 32 barn, närhet behöver också beaktas, varför det är ett lägre nyckeltal på landsbygden än i staden

Förskolor i staden - minst ca 100 barn

F-6-skolor landsbygden- minst en en-parallellig skola med (182 elever) utifrån geografisk hänsyn.

F-6 skolor staden - skolorna bör helst vara treparallelliga.

7-9 skolor, bör inte vara mindre än 360 elever (= fyr-parallellig skola), totalt bör det inte vara mer än två kommunala högstadieskolor.

Förslagens presentation

Rapporten presenterar olika förslag i syfte att anpassa verksamheternas kostnader till nivån för referenskostnaden. Uppdraget har inte varit att göra en regelrätt skolorganisationsutredning utan att hitta möjliga besparingar.

Varje förslag presenteras utifrån följande rubriker:

Förslag - en beskrivning av förslagets huvudinnehåll.

Ekonomi - en presentation av möjliga besparingar, en bedömning om besparingarna kan ske på kort eller lång sikt och vilka omställningskostnader som förslaget bedöms medföra.

Konsekvenser - en presentation av övergripande konsekvenser som vi bedömer att förslaget får för verksamheten.

För förslagen som rör organisationsstrukturen redovisas även kalkyler över volymer och kostnadsberäkningar.

Förslagen är strukturerade utifrån följande områden:

Förskola, Grundskola, Skolbarnomsorg, Elevhälsa, Ej obligatorisk verksamhet, Förvaltningsövergripande.

De förslag som berör organisationsstrukturen för förskola, skola och skolbarnomsorg utgår ifrån varandra och kan ses om en helhet. Övriga förslag är inte beroende av varandra om så inte särskilt anges.

I slutet av rapporten presenteras förslag som vi har undersökt, men kommit fram till att de inte är möjliga att kostnadsberäkna i nuläget eller att de inte ger någon besparing. Därutöver presenteras principer som vi bedömer kan gynna verksamhetens effektivitet, även om besparingseffekten inte går att kostnadsberäkna.

Sist i rapporten presenterar vi de övergripande slutsatserna av rapporten och en sammanräkning av de möjliga besparingarna.

Förskola

Förskolestruktur - Avveckla pedagogisk omsorg, dagbarnvårdsverksamheten

Förslag

Dagbarnvårdsverksamheten har i nuläget runt 25 platser men på grund av en minskad efterfrågan nyttjas endast 10 platser. Dessa platser finns i centrala Västervik, just nu 7 i norra delen av staden och 3 i södra delen av staden. Totalt finns 3 dagbarnvårdare.

Kommunen ska enligt lagstiftning sträva efter att erbjuda pedagogisk omsorg enligt efterfrågan. I nuläget är den pedagogiska omsorgen en verksamhetsform med svårigheter att hålla hög kvalitet samtidigt som den är ineffektiv ur ett kostnads-perspektiv. Verksamheten vänder sig till barn i förskoleåldern.

Förslaget innebär att avveckla dagbarnvårdsverksamheten och istället erbjuda förskoleplats i centrala Västervik till de berörda barnen.

Ekonomi

Kostnad för verksamheten år 2019 uppgår till ca 1,4 mnkr Netto

Ekonomisk besparing beräknas till **0,4 mnkr** baserat på att förskoleplats erbjuds som ersättning och genomsnittlig barnpeng utgår, om det istället går att ta in barnen i befintlig verksamhet blir besparingen 1,2 mnkr

Ingen besparing av lokalkostnader eftersom verksamheten i huvudsak bedrivs i dagbarnvårdarens hem.

Vi bedömer att förändringen bör ske i samband med nybyggnationer och tillbyggnad av förskolor i centrala Västervik.

Vi bedömer att några omställningskostnader utöver bemanning under en övergångsperiod inte är aktuella.

Konsekvenser

- Kvalitetshöjning för barnen utifrån att förskola styrs av läroplan, ska ha högskoleutbildad personal och bedriva undervisning
- Minskad sårbarhet gällande personal
- Troligen lättare att rekrytera personal, t.ex. mindre ensamarbete.
- Risk för missnöje hos berörda vårdnadshavare och barn.

Förskolestruktur - Avveckla omsorg på obekväm arbetstid

Förslag

Natt- och helgomsorg bedrivs idag på verksamheterna Mullvaden i Gamleby och Ugglan i centrala Västervik. I oktober 2019 var 19 barn inskrivna på Mullvaden och 15 barn inskrivna på Ugglan. I nuläget är det svårt att hålla en hög kvalitet på verksamheterna. Befintliga lokaler är inte fullt ut ändamålsenliga för nattverksamhet.

Det är inte ett lagkrav att erbjuda omsorg på obekväm arbetstid, även om kommunen bör sträva efter det. Eftersom efterfrågan är relativt låg och det är svårt att hålla en hög kvalitet på verksamheten föreslår vi att omsorg på obekväm arbetstid avvecklas. Vi utgår från att samtliga barn även har en plats i förskolan.

Ekonomi

Personalkostnader som är kopplade till verksamheten uppgår under år 2019 till 3,3 Mnkr.

Ekonomisk besparing beräknad på kostnader för personal beräknas till **3,3 mnkr.**

Förslaget påverkar inte barngruppens storlek.

Vi bedömer att förslaget kan genomföras i närtid.

Vi bedömer att några omställningskostnader utöver bemanning under en övergångsperiod inte är aktuella.

Konsekvenser

- Bättre förutsättningar för organisering av personal och schemaläggning.
- Lokalerna används endast för dagverksamhet, behöver inte ställas om till nattverksamhet.
- Risk att vårdnadshavare får svårt att kombinera sitt arbete med förskolans öppettider
- Risk för missnöje hos berörda barn och vårdnadshavare

Förskolestruktur - Skapa större enheter

Förslag

I Västerviks kommun finns idag 25 förskolor som drivs i kommunal regi samt en enhet som är pedagogisk omsorg (Blankaholm). Därutöver finns fem fristående förskolor. I april 2019 var 1756 barn inskrivna i förskolan.

Den nuvarande strukturen innebär att ett stort antal kommunala förskolor, 12 stycken, har kapacitet för färre än 50 barn per förskola. De tre förskolor med lägst kapacitet har plats för 17 barn.

På landsbygden, områdena Södra land och Norra land, nyttjas inte förskolornas fulla kapacitet.

Förskolor med få barn får en halv barnpeng i strukturersättning per tom plats upp till 15 barn. Förskolan har idag svårigheter att rekrytera utbildad personal och har även vissa lokaler som inte är fullt ut ändamålsenliga för verksamheten.

Även om barnpengen i övrigt (utöver strukturersättningen samt ersättning från SALSA) är rak, så kan vi se att personaltätheten i praktiken varierar mellan små och större enheter. Större förskolor har en lägre personaltäthet (i snitt 4,9 barn per personal för förskolor över 50 barn) än vad de mindre förskolorna har (i snitt 5,3 barn per personal för samtliga förskolor med färre än 50 barn, och i snitt 3,6 barn per personal för de förskolor med färre än 30 barn).

Vi föreslår att en ny kostnadseffektiv förskolestruktur som ger bättre förutsättningar för en likvärdig förskola, kollegialt lärande och att rekrytera utbildad personal. I denna föreslagna struktur avvecklas alla förskolor utom två med färre än 50 barn på landsbygden (minsta förskolan blir 32 barn) och i tätorten sätts en minsta storleksgräns på 100 barn/förskola.

I den följande redovisningen redovisas förskolorna på landsbygden med ortnamnet. För att skilja förskolorna i centrala Västervik åt anges namnet på förskolan.

Förskolestruktur - Skapa större enheter - Norra land

Förslag

På Norra land finns idag 5 kommunala förskolor. Enligt prognosen för lokalförsörjning är behoven av förskoleplatser på Norra land konstant fram till 2030 och innebär ett överskott för hela området på 109 (år 2019) till 124 (år 2030) platser.

Vi föreslår att enheterna i Ukna och Loftahammar avvecklas.

Barnen i Ukna får plats på förskolorna i Edsbruk och/eller Överum beroende på hur vårdnadshavarna pendlar. I nuläget nyttjas inte lokalernas fulla kapacitet.

Barnen från Loftahammar får plats på Överum eller Solkullen beroende på hur vårdnadshavarna pendlar.

Ekonomi

Vi föreslår även att annan pedagogisk verksamhet avvecklas i Ukna. Dessa förslag är beroende av varandra. Se sid. 55. När även övrig pedagogisk omsorg avvecklas kan hyreskontraktet för Ukna sägas upp.

Hyreskontrakt för Loftahammars förskola kan sägas upp.

Förslaget ger en ekonomisk besparing på **1,2 mnkr**. Beloppet består av minskad hyreskostnad med 0,7 mnkr (Loftahammar och Ukna) samt minskade personalkostnader med 0,5 mnkr då verksamheten organiseras på större förskoleenheter.

På nästa sida redovisas volymer och ekonomiska underlag för förslaget.

<i>Nuläge</i>	Ukna	Loftahammar	Edsbruk	Överum	Solkullen	Hanna (fri)	Totalt
Antal barn	11	32	55	48	154	10	310
<i>Förslag</i>							
Antal barn ny org (max)	0	0	62	57	177	10	306
<i>Kostnader</i>							
Personal	-1 298 970	-2 459 714	588 459	756 590	1 933 507	-	-480 130
Lokaler	-240 000	-485 000					-725 000
Kost	-	-	-	-	-	-	0
Utbyggnation	-	-	-			-	0
Summa	-1 538 970	-2 944 714	588 459	756 590	1 933 507		-1 205 130

Förskolestruktur - Skapa större enheter - Södra land

Förslag

På Södra land finns idag 5 kommunala förskolor och en enhet som är pedagogisk omsorg. Enligt prognosen för år 2019 är det 268 barn som behöver ha förskoleplats medan prognosen för 2030 visar att det kommer att vara 214 barn. Det finns idag en kapacitet på 306 förskoleplatser. (inkl. den fristående förskolan)

Vi föreslår att avveckla förskolan i Odensvi , förskolan i Totebo och annan pedagogisk omsorg i Blankaholm. Dessa tre enheter omfattar totalt knappt 30 barn.

Barnen från Blankaholm får plats i Gunnebo och Hjorted. Barnen från Totebo får plats i Hjorted och Ankarsrum. Förskolan i Ankarsrum behöver byggas ut med en avdelning.

Barnen från Odensvi får plats i Blackstad och på Solkullen.

Ekonomi

Vi föreslår även att annan pedagogisk verksamhet avvecklas i Blankaholm, Odensvi och Totebo. Dessa förslag är beroende av varandra. Se sid. 55. När även övrig pedagogisk omsorg avvecklas kan hyreskontraktet för Blankaholm, Odensvi och Totebo sägas upp.

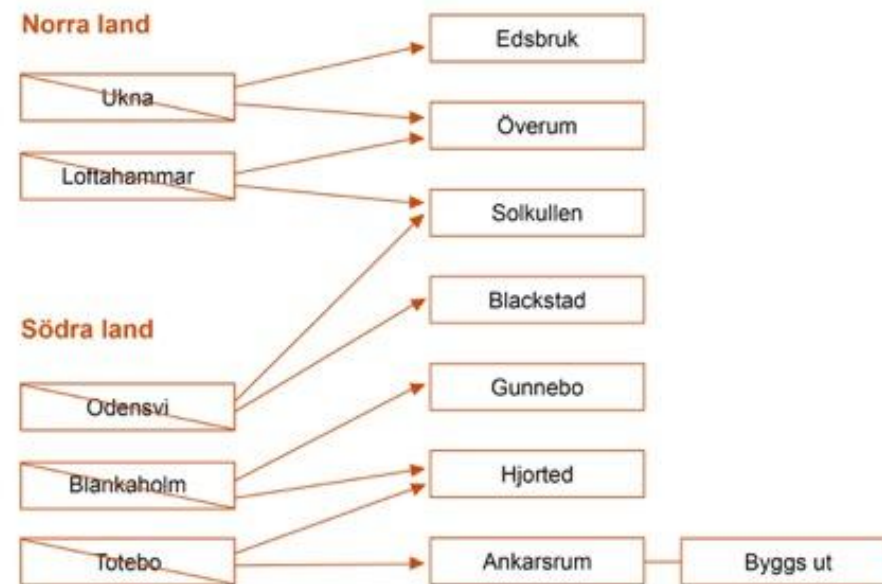
Förslaget ger en ekonomisk besparing på **2,5 mnkr.**

Beloppet består av minskad hyreskostnad med 0,9 mnkr (avseende Odensvi, Totebo, Blankaholm) samt ökad hyreskostnad för utbyggnad av Ankarsrum med 0,3 mnkr.

Förändringen ger minskade personalkostnader med 1,9 mnkr då verksamheten organiseras på större förskoleenheter.

Nuläge	Blankaholm	Odensvi	Totebo	Hjorted	Blackstad	Gunnebo	Ankarsrum	Totalt
Antal barn nuläge	3	11	14	31	48	82	79	268
Förslag								
Antal barn ny org (max)	0	0	0	32	47	82	90	251
Kostnader								
Personal	-505 000	-1 062 837	-1 212 355	-	-	0	924 721	-1 855 472
Lokaler och lokalvård	-250 000	-345 000	-337 000	-				-932 000
Kost	-	-	-	-	-	-	-	0
Utbyggnation	-	-	-		0		288 000	288 000
Summa	-755 000	-1 407 837	-1 549 355	0	0	0	1 212 721	-2 499 472

Förskolestruktur - Skapa större enheter

Förskolestruktur - Skapa större enheter - Centrala Västervik

Förslag

I centrala Västervik finns idag 14 kommunala förskolor, 9 i de norra delarna och 5 i de södra delarna. Det finns även tre fristående förskolor. I nuläget finns ett större behov av förskoleplatser än förskolornas kapacitet i de norra stadsdelarna.

Enligt lokalförsörjningsprognosen kommer underskottet av platser i norra stadsdelarna vara runt 70 de närmaste tio åren och som störst år 2023 med ett underskott på 84 platser. I de södra stadsdelarna beräknas behovet successivt öka från ett överskott på 67 platser 2020 till ett underskott på 5 platser 2030.

Majoriteten av förskolorna har en kapacitet på färre än 100 platser, den minsta har 17 platser.

Vi föreslår att det skapas enheter med kapacitet för minst 100 barn.

Enligt befolkningsprognosen kommer det finnas 106 fler barn 2030 än 2020 som behöver en förskoleplats. Vårt förslag innebär att vi tillskapar tillräckligt antal förskoleplatser enligt prognosen ovan. Detta påverkar kostnaderna för förskolan och vi har tagit med detta i beskrivningen av de ekonomiska konsekvenserna.

Vi föreslår att:

- Avveckla Gullvivan och slå ihop verksamheten med Snövit. Snövits lokaler byggs.

- Avveckla Kräftan, Ängslyckan och Stövlan. Barnen från dessa verksamheter får plats på den planerade nybyggda förskolan, "Laxen". Detta hanteras redan av förvaltningen. De ekonomiska konsekvenserna av detta beslut finns med i våra beräkningar.
- Slå ihop verksamheterna för Resedan och Tallen. Tallens tomt bedöms ha yta för utbyggnad. Eftersom Tallens lokaler inte är ändamålsenliga, föreslår vi att en ny förskola byggs på tomten för Tallen.
- Avveckla Almvik och Skogshaga som förskola.
- Bygg om Ljungbergaskolan till förskola.

Förskolestruktur - Skapa större enheter - Centrala Västervik

Ekonomi

Vi föreslår även att annan pedagogisk verksamhet avvecklas i Almvik. Dessa förslag är beroende av varandra. Se sid. 55. När även övrig pedagogisk omsorg avvecklas sägs hyresavtalet för Almvik upp. Hyresavtalen för Gullvivan och Resedan sägs upp.

Nybyggd förskola på Tallens mark.
(Nuvarande lokaler rivs, rivningskostnad är inte medräknad)

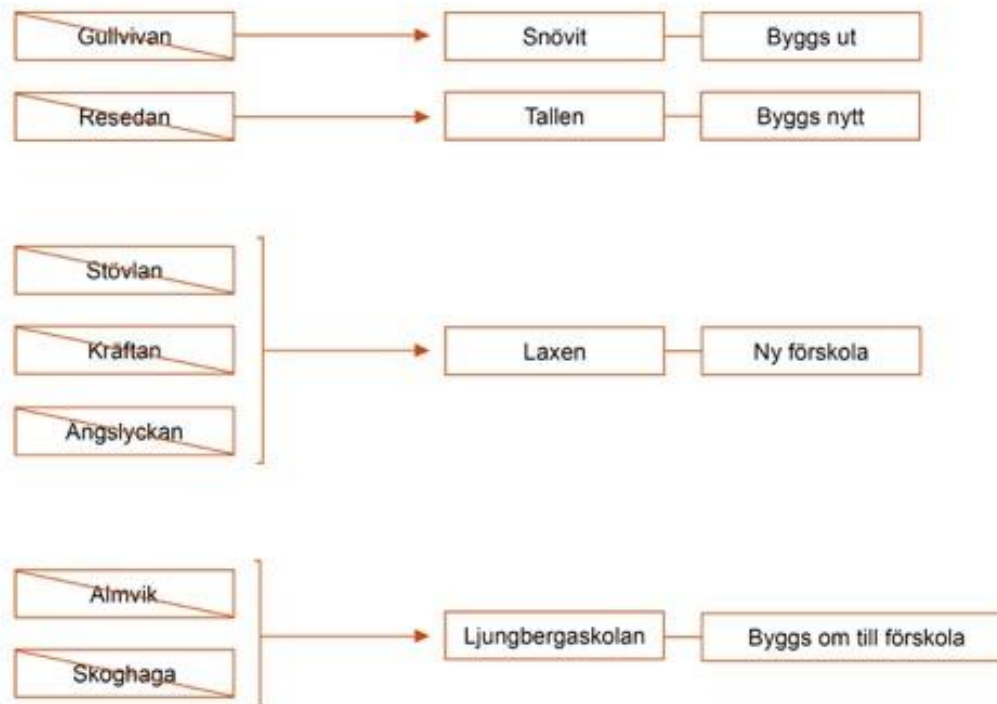
Ljungbergaskolan byggs om till förskola.

Nybyggnation av Laxens förskola.
Avveckling av Stövlan, Kräftan och Ängslyckans hyreskontrakt.

Förslaget (som innebär att behovet av förskoleplatser fram till och med år 2030 enligt lokalförsörjningsplanen år 2019 tillgodoses) ger en ekonomisk kostnadsökning på **24 mnkr**. Beloppet består av ökad nettokostnad för hyror med 18,7 mnkr och ökade personalkostnader med 5,3 mnkr.

Staden	Gullvivan	Kräftan	Ängslyckan	Stövlan	Resedan	Almvik	Laxen	Tallen	NY FSK (Ljungberga)	Ekbacken	Björken	Arabia	Jura- backen	Skogshaga	Älvdansen	Snövit	Bollen	Kuller- byttan	Totalt
<i>Nuläge</i>																			
Antal barn	49	46	38	36	74	17	-	65	-	96	99	102	102	71	134	90	23	26	1 068
<i>Förslag</i>																			
Antal barn ny org (max)	0	0	0	0	0	0	185	135	150	116	100	100	100	0	134	138	19	26	1 203
<i>Kostnader</i>																			0
Personal	-3 909 286	-5 000 122	-3 162 131	-2 824 921	-6 265 286	-1 313 760	15 552 118	5 884 585	12 609 825	1 681 310	-	-	-	-5 076 220	-	4 035 144	-	-	12 211 256
Lokaler	-561 636	-603 708	-423 000	-1 040 000	-671 820	-591 000	4 853 448		5 548 000					-1 174 000					5 336 284
Kost																			0
Utbyggnation								3 011 580	2 535 500							864 000			6 411 080
Summa	-4 470 922	-5 603 830	-3 585 131	-3 864 921	-6 937 106	-1 904 760	20 405 566	8 896 165	20 693 325	1 681 310	0	0	0	-6 250 220	0	4 899 144	0	0	23 958 620

Förskolestruktur - Skapa större enheter - Centrala Västervik

Förskolestruktur - Skapa större enheter

Konsekvenser

- Strukturersättningen fyller inte längre något behov och kan tas bort (Strukturersättningen är inte medräknad separat som en besparing eftersom vi utgått från verkliga kostnader för de små enheterna).
- Ett antal hyresavtal kan sägas upp.
- Flera enheter byggs ut för att bli mer ändamålsenliga.
- Bättre förutsättningar för likvärdighet.
- Möjliggör organisering för en högre kostnadseffektivitet.
- Bättre möjligheter att samordna och organisera personal utifrån verksamhetens kvalitet.
- Mindre sårbarhet vid frånvaro hos personal.
- Bättre förutsättningar för kollegialt lärande.
- Rektor kan var mer på plats, närmare sina medarbetare vilket exempelvis gynnar arbetsmiljön.
- Ökad attraktivitet vid rekrytering, mindre ensamarbete.
- Risk för missnöje hos barn och vårdnadshavare när man får längre till sin förskola eller behöver byta förskola.
- Risk för missnöje hos medborgare.
- Risk för att det startas fristående förskolor.
- Risk för att vårdnadshavare väljer förskola (kommunal eller fristående) i annan kommun.
- Bättre förutsättningar att kunna reducera transportkostnaderna för kosten. (Idag kostar transport av kost till Blankaholm exempelvis 100 tkr.)

Skolstruktur - Förskola

Summering av ekonomi

Om man summerar utvecklingen för förskolan som helhet i Västerviks kommun så är det totalt ca 50 fler förskolebarn 2030 än i prognosen för 2020. På norra och södra land anpassas förskolestrukturen till ett minskat antal barn genom reducering av lokaler och personaleffektiviseringar då det totalt sett blir färre barn i verksamheten (minus knappt 60 barn 2030 jämfört med prognos 2020). För Västervik stad så ökar istället antalet förskolebarn för samma tidsperiod med ca 110 barn vilket medför ökade behov av förskolelokaler och personal.

För att få jämförbarhet så beräknas nettoökningen på 50 barn medföra ökade personalkostnader och lokalkostnader på ca 5,5 mnkr.

Summering:

Norra land, besparing på 1,2 mnkr

Södra land besparing på 2,5 mnkr

Stad, kostnadsökning på 24 mnkr (inkl nämndens beslut om ny förskola "Laxen")

Totalt: kostnadsökning med 20,3 mnkr.

När hänsyn även tas till de tillkommande volymerna (50 barnen) som ryms inom beloppen ovan blir kostnadsökningens nettoeffekt jämfört med nuläget **14,8 mnkr** (20,3 - 5,5)

Förskola - Se över öppet- och stängningstider

Förslag

Utgångspunkten enligt skollagen är att förskola ska erbjudas i den omfattning som det behövs, med hänsyn till föräldrarnas arbete eller studier. Förskolan i Västerviks kommun har öppet på vardagar mellan kl. 06.00 och kl. 18.30.

De kommunala och fristående förskolorna i Västervik hade i april 2019 var 1 756 barn inskrivna i förskolan. Tabellen till höger beskriver vilket ungefärligt behov av förskola som finns den första och sista timmen (januari 2019, utifrån en uppskattning från 24 kommunala förskolor och en enhet för pedagogisk omsorg.) Vi kan konstatera att andelen personal per barn är hög den sista timmen på förskolan.

Tid	Personal	Barn
06.00-07.00	34-48	318-390
17.30-18.30	18	21-44

Större förskoleenheter skulle medföra bättre förutsättningar att nyttja personal, genom möjligheten att samla fler barn på en av förskolans avdelningar i slutet av dagen.

Vi föreslår samtidigt att förskolan, utifrån föräldrarnas aktuella behov, ändrar sina riktlinjer och erbjuder förskola i 12 timmar. Det innebär att om förskolan öppnar kl. 06.00 kan förskolan stänga kl. 18.00.

Ekonomi

I vår beräkning gör vi antagandet att öppettiderna justeras då behovet är som minst, dvs i slutet av dagen. Baserat på inventering av nuläget avseende bemanningen blir effekten **0,5 Mnkr** lägre kostnader.

Vi bedömer att förslagen kan genomföras i närtid.

Vi bedömer att några omställningskostnader utöver bemanning under en övergångsperiod inte är aktuella.

Konsekvenser

- Bättre nyttjande av personal
- Organisering av verksamheten underlättas
- Risk för missnöje hos vårdnadshavare

Förskola - större barngrupper

Förslag

För att ytterligare sänka kostnaderna för förskoleverksamheten föreslår vi att barngruppernas storlek utökas.

Vi föreslår att barngruppernas storlek i snitt ökas med 2 barn per avdelning.

Ekonomi

Med den föreslagna organiseringen (109 kommunala förskoleavdelningar) och prognostiserat barnantal år 2030 medför det att lokalkostnaderna kan minskas med ca **5,7 mnkr**.

Detta medför att alla förskolelokaler som vi räknat på i strukturförändringen inte behövs. Störst påverkan har detta i staden där barnantalet ökar.

Konsekvenser

- Att utöka barngruppernas storlek är inte i linje med Skolverkets riktlinjer.
- Risk för försämrad arbetsmiljö för barn och personal.
- Risk för att det blir svårare att rekrytera personal om barngrupperna blir större

Grundskola

Skolstruktur - Skapa färre och större enheter

Förslag

I Västerviks kommun finns idag 15 stycken F-6 skolor som samtliga drivs i kommunal regi, fyra kommunala 7-9 skolor och två fristående F-9 skolor och en 7-9 skola.

Den nuvarande skolstrukturen innebär att det finns många små enheter. Nio av F-6 skolorna är en-parallelliga. Två av F-6 skolorna har två paralleller inom vissa årskurser och en på andra. Fyra F-6-skolor är två-parallelliga.

Det finns idag en överkapacitet i den kommunala grundskola (F-9) på cirka 1000 platser.

Ett problem med den nuvarande strukturen, både för F-6-skolor och 7-9-skolorna är delningstalen för klasserna. Det är i nuläget

svårt att skapa en klasstorlek som innebär en effektiv verksamhet, där personal och lokaler nyttjas på bästa sätt.

Många små enheter är även problematiskt ur ett likvärdighetsperspektiv. Mindre enheter har mindre resurser i form av elevhälsa och specialpedagogisk kompetens än de större enheterna. Lärarnas kompetens är en avgörande faktor för elevernas lärande, och det är därför viktigt att skapa förutsättningar för kollegialt lärande och för att kunna rekrytera utbildad personal.

Vi föreslår att ny, mer kostnadseffektiv grundskolestruktur som ger bättre förutsättningar för en likvärdig skola och kollegialt lärande.

Vi föreslår att Västerviks kommun har totalt tre F-6-skolor på landsbygden och fyra F-6-skolor i staden. Vi föreslår att Västerviks kommuns 7-9-verksamhet samlas till en enhet.

Skolstruktur - Färre och större F-6-skolor - Norra land

Förslag

Inom skolområdet Norra land finns idag fyra kommunala F-6-skolor, samt en fristående skola. Enligt lokalförsörjningsprognosen finns inom skolområdet sammantaget ett överskott på runt 115 platser de närmaste tio åren, och mellan år 2026 till år 2030 varierar överskottet från 137-140 platser. Inom skolområdet Norra land föreslår vi att det ska finnas två F-6-skolor. Vi föreslår att:

- Skolan i Loftahammar, som beräknas ha runt 45 elever (lägst 35) de närmaste tio åren, avvecklas. Eleverna får plats på Åbyängskolan som byggs ut.
- Verksamheterna för Ringeltaubiska skolan i Edsbruk avvecklas. Eleverna får plats på Överums skola och den utbyggda Åbyängskolan.

Ekonomi

Förslaget ger en ekonomisk besparing på **5,5 mnkr**. Beloppet består av minskad nettokostnad för hyror med 1,2 mnkr, lägre personalkostnader med 5,1 mnkr samt ökade skolskjutskostnader med 0,8 mnkr.

Åbyängskolan byggs ut med 89 nya elevplatser. Detta kan ev. vara lite högt räknat utifrån de nuvarande lokalernas nyttjande och befintligt elevantal.

Vi utgår från att en del av eleverna som prognostiseras för Ringeltaubiska skolan går på den fristående skolan eller på Åbyängskolan. Därför föreslås ingen utbyggnad av Överumsskolan.

Hysesavtalet för Ringeltaubiska skolan och Loftahammar sägs upp.

Nuläge	Gamlebyvikens friskola F-9	Loftahammars skola F-6	Ringeltaubska skolan F-6 (Edsbruk)	Överumsskolan F-6	Åbyängskolan F-6	Totalt
Antal elever nuläge	55	54	71	105	280	565
Antal klasser		4	5	7	14	30
kapacitet	125	75	100	175	275	750
Nyckeltal elever per klass	-	14	14	15	20	
Förslag						
Förslag klasser/grupper		-	-	7	14	21
Antal elever ny org (max)	36	-	-	175	354	565
elever per klass/grupp		-	-	25,0	25,3	
Kapacitet	125	-	-	175	364	664
Kostnader						0
Personal	-					0
Bedömd kapaciteteffekt						-5 076 000
Lokaler och lokalvård		-1 165 000	-1 867 000	0	273 000	-2 759 000
Kost	-					0
Utbyggnation	-	-			1 602 000	1 602 000
Skolskjuts						781 250
Summa	0	-1 165 000	-1 867 000	0	1 875 000	-5 451 750

Skolstruktur - Färre och större F-6-skolor - Södra land

Förslag

Inom skolområdet Södra land finns idag fyra kommunala grundskolor som har årskurs F-6. Det finns för närvarande en överkapacitet i skolområdet jämfört med antal elever. Överskottet prognostiseras till mellan 79-110 elevplatser de närmaste 10 åren. Antalet elever (F-6) för Södra land uppgick 2019 till 416 och har en minskande trend mot 385 elever år 2030. Skolan i Ankarsrum, som idag har årskurs F-9, har för närvarande kapacitet för 445 elever.

Vi föreslår att skolan i Ankarsrum blir en F-6-skola för samtliga elever inom skolområdet Södra land. Det innebär att verksamheterna i Blackstad, Hjorted och Gunnebo avvecklas.

Ekonomi

Förslaget ger en ekonomisk besparing på **2,1 mnkr**. Beloppet består av ökad nettokostnad för hyror med 1,1 mnkr, lägre personalkostnader med 5,1 mnkr samt ökade skolskjutskostnader med 1,9 mnkr.

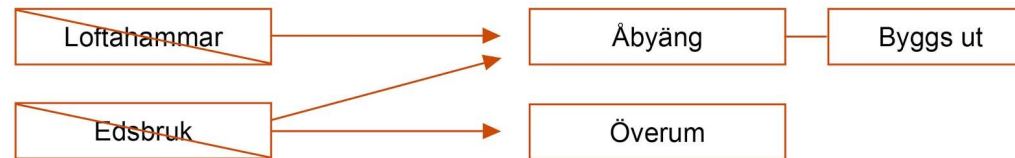
Förslaget bygger på att Ankarsrums skola byggs om avseende den del som idag används till 7-9-skolverksamhet. Vid beräkning av kostnader för ombyggnation har vi räknat på att halva lokalytan som idag används för 7-9-verksamheten behöver anpassas. (7-9-skolverksamheten på Ankarsrums skola föreslås avvecklas)

Hyreskontrakten för skolan i Gunnebo, Blackstad och Hjorted sägs upp.

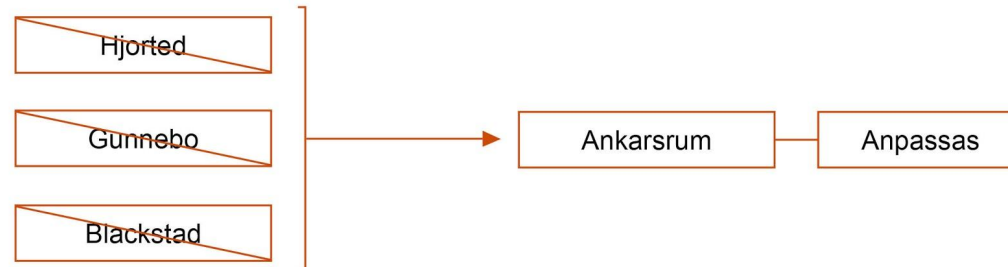
Nuläge	Blackstads skola F-6	Himalajaskolan F-6 (Hjorted)	Gunnebo skola F-6	Ankarsrums skola F-6	Totalt
Antal elever nuläge	82	90	129	124	425
Antal klasser	5	6	7	7	25
kapacitet	100	100	120	175	495
Nyckeltal elever per klass	16	15	18	18	
Förslag					
Förslag klasser/grupper	-	-	-	16	16
Antal elever ny org (max)	-	-	-	419	419
elever per klass/grupp max	-	-	-	26,2	26
Förslag klasser/grupper				15,0	15,0
Antal elever ny org (min)				385,0	385,0
elever per klass/grupp (min)				25,7	25,7
Kapacitet	-	-	-	445	445
Kostnader					
Bedömd effekt av mindre ant klasser					-5 076 000
Personal	-	-	-		
Lokaler och lokalfvård	-1 019 000	-1 244 000	-1 701 000	2 409 600	-1 554 400
Kost	-	-	-		0
Utbyggnation	-	-	-	2 635 000	2 635 000
Skolskjuts				1 881 250	1 881 250
Summa	-1 019 000	-1 244 000	-1 701 000	6 925 850	-2 114 150

Skolstruktur - Färre och större F-6-skolor

Norra land

Södra land

Skolstruktur - Färre och större F-6-skolor - Centrala Västervik

Förslag

I centrala Västervik finns i nuläget sju kommunala F-6 skolor, fem är i huvudsak tvåparallelliga och två är helt enparallelliga. Vi anser att skolstrukturen behöver förändras till tre treparallelliga skolor och en tvåparallellig skola.

För närvarande finns en överkapacitet inom området som enligt lokalförsörjningsprognosen kommer minska de närmaste åren på grund av ett ökat elevantal. Antalet elever i åk F-6 i centrala Västervik beräknas öka med runt 240 elever fram till år 2029.

Det finns i nuvarande skolstruktur tillräcklig kapacitet för detta tillkommande elevantal enligt lokalförsörjningsplanen. Utan en förändrad skolstruktur finns små möjligheter att höja kvaliteten på verksamheten.

Den föreslagna skolstrukturen i staden möter befolkningsprognosens elevantal till och med år 2029.

Vi föreslår att:

- Fågelbäret, Skogshaga och Brevik blir treparallelliga F-6-skolor. Deras lokaler har idrottshall och en yta som gör dem intressanta för tillbyggnad.
- Verksamheten för de enparallelliga enheterna Näktergalen och Ljungbergaskolan avvecklas.
- Marieborgsskolan, som inte har helt ändamålsenliga lokaler, avvecklas.
- Lidhemsskolan behålls och får fler elever. För närvarande finns färre elever på skolan än vad skolan har kapacitet till.

Skolstruktur - Färre och större F-6-skolor - Centrala Västervik

Ekonomi

Förslaget innebär att hyresavtalen för Marieborgsskolan och Näktergalen sägs upp.

Ljungbergaskolan anpassas till att istället användas som förskola och kostnaden för enheten tas bort från grundskolan.

Kostnader för tillbyggnad av Fågelbäret, Skogshaga, Lidhem och Brevik. Skogshagas förskoledel anpassas också till skolverksamhet.

Ett ev.behov av större idrottshall för Breviksskolan har inte beaktats i de ekonomiska beräkningarna.

Förändringarna ger en ekonomisk kostnadsökning med **0,7 mnkr**. Ökningen består av kostnadsökning avseende lokaler med 2,4 mnkr och en bedömd kapacitetseffekt avseende minskade personalkostnader på 1,7 mnkr (som baseras på 3 klasser färre än i nuläget i staden).

Nuläge	Ljungbergskolan F-6	Skogshagaskolan F-6	Marieborgsskolan F-6	Breviksskolan F-6	Näktergalens skola F-6	Lidhemsskolan F-6	Fågelbärets skola F-6	Totalt
Antal elever nuläge	174	268	305	307	138	225	339	1 756
Antal klasser	7	14	14	13	7	11	14	80
kapacitet	182	280	364	364	175	312	364	2 041
Nyckeltal elever per klass	25	19	22	24	20	20	24	22
Förslag								
Förslag klasser/grupper		21		21		14	21	77
Antal elever ny org (max)		545		546		364	546	2 001
elever per klass/grupp max		26	-	26	-	26	-	-
Kapacitet	-	546	-	546		364	546	2 002
Kostnader								
Bedömd kapacitetseffekt								-1 680 000
Personal								0
Lokaler	-5 213 000	1 174 000	-3 142 000		-3 044 000			-10 225 000
Kost								0
Utbyggnation		5 130 833		3 276 000		936 000	3 276 000	12 618 833
Skolskjuts								
Summa	-5 213 000	6 304 833	-3 142 000	3 276 000	-3 044 000	936 000	3 276 000	713 833

Skolstruktur - Färre och större F-6-skolor

Skolstruktur - Färre och större F-6-skolor

Summering av ekonomi

Om man summerar elevutvecklingen för grundskola F-6 i kommunen som helhet så är det totalt ca 125 fler elever 2029 än i nuläget. På norra och södra land anpassas skolstrukturen till ett minskat antal elever genom reduktion av lokaler och personaleffektiviseringar då det blir färre klasser. För Västervik stad så ökar elevantalet istället vilket medför ökade behov av klasser.

Nettoökningen på 125 elever motsvarar 5 klasser och utifrån de schablonbelopp vi räknar på för en lärare blir personalkostnaden för dessa tillkommande klasser 2,8 mnkr.

125 fler elever medför även lokalkostnader - här räknar vi på en tillkommande lokalkostnad per klass (utifrån Näktergalens lokalkostnad per klass i nuläget) vilket totalt ger 2,2 mnkr i lokalkostnad för dessa tillkommande 125 elever.

Summering:

Norra land, besparing på 5,5 mnkr

Södra land besparing på 2,1 mnkr

Stad, kostnadsökning med 0,7 mnkr

Totalt: 6,9 mnkr

När hänsyn även tas till de tillkommande volymerna (125 elever) som ryms inom beloppen ovan blir besparingens nettoeffekt jämfört med nuläget **11,9 mnkr** (6,9 + 2,8 + 2,2)

Skolstruktur - Skapa färre och större enheter 7-9

Förslag

I Västerviks kommun finns idag fyra kommunala grundskolor med åk 7-9, två i centrala Västervik, en inom skolområdet Södra land (Ankarsrum) och en inom skolområdet Norra land (Gamleby). Därutöver finns två fristående skolor.

Det finns idag totalt sett en överkapacitet i centrala Västervik. År 2030 kommer den totala överkapaciteten vara runt 220 platser.

Vi föreslår att Västerviks kommun har totalt en högstadieskola som placeras i centrala Västervik.

Vi föreslår att

- Ellen Keyskolan, Östra Ringskolan (Gamleby) och Ankarsrums skola avvecklas som högstadieskolor.

- Lokalerna som skolår 7-9 använder i Ankarsrum anpassas till F-6-verksamhet.
- Ludvigsborgsskolan byggs ut för att skapa en stor högstadieskola i Bökensveds- området för samtliga 7-9-elever.

Ekonomi

Hyreskontrakt för Ellen Keyskolan och Östra Ringskolan sägs upp.

Ludvigsborgsskolan byggs ut. Vid beräkning av utbyggnaden har vi utgått från att skolan idag har en angiven kapacitet för 330 elever. (lokalförsörjningsplan för 2019). Vi är dock

medvetna om att det i lokalförsörjningsplan för 2018 fanns en angiven kapacitet på 510 platser, vilket medför att hyreskostnaden för den tillkommande lokalen kan vara för högt räknad om befintlig kapacitet i befintlig skola är högre än 330 elever.

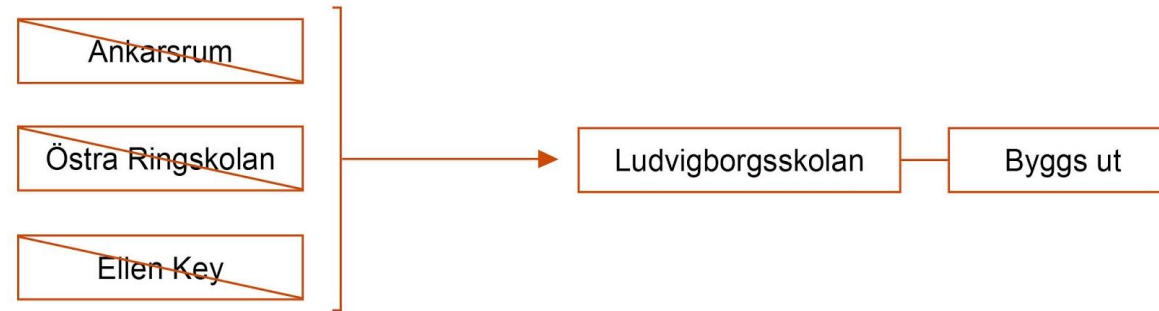
Förändringarna ger en kostnadsökning med totalt **6,3 mnkr**.

Kostnadsökningarna består av ökade lokalkostnader med 7,2 mnkr, en bedömd kapacitetseffekt avseende personal-kostnader på 2,8 mnkr (som baseras på 5 klasser färre än i nuläget) samt en kostnadsökning avseende skolskjutsar på 1,9 mnkr.

Nuläge	Gamleby friskola F-9	Ellen Keyskolan 7-9	Alphaskolan 7-9	Ludvigsborgs-skolan 7-9	Östra Ringskolan 7-9	Ankarsrums skola 7-9	Totalt
Antal elever nuläge	15	390	100	250	215	98	1 068
Antal klasser	1	14	6	12	9	6	48
kapacitet	26	450	150	330	220	270	1 420
Nyckeltal elever per klass	15	28	17	21	24	16	22
Förslag							
Förslag klasser/grupper	1	-	6	36	-		43
Antal elever ny org (max)	26		100	1 043	-	-	1 169
elever per klass/grupp max			17	29	-	-	-
Kapacitet	26	-	150	1 043	-	-	1 219
Kostnader							
Bedömd kapacitetseffekt							-2 820 000
Personal							0
Lokaler och lokalvård	-	-4 753 000			-4 388 000	-2 409 600	-11 550 600
Kost							0
Utbyggnation				18 736 190			18 736 190
Skolskjuts				1 956 250			1 956 250
Summa	0	-4 753 000	0	20 692 440	-4 388 000	-2 409 600	6 321 840

Skolstruktur - Skapa färre och större enheter 7-9

7-9

Skolstruktur - Färre och större F-9-skolor

Summering av ekonomi

Om man summerar elevutvecklingen för grundskola 7-9 i kommunen som helhet så är det totalt ca 80 fler elever 2029 än i prognosen för 2020.

Nettoökningen på 80 elever motsvarar knappt 3 klasser och utifrån de schablonbelopp vi räknar på för en lärare blir personalkostnaden för dessa tillkommande klasser 1,7 mnkr.

Lokalkostnaden för 80 elever motsvarar en kostnad på ca 1,0 mnkr (beräknat utifrån Ellen Keyskolans lokalkostnad per klass i nuläget)

När hänsyn även tas till de tillkommande volymerna (180 elever) som ryms inom kostnadsökningen på 6,3 mnkr så blir kostnadsökningen jämfört med nuläget istället **3,6 mnkr** (6,3 - 1,7 - 1,0)

Skolstruktur - Färre och större enheter

Konsekvenser

- Möjlighet till sammansättning av klasser med elever från olika socioekonomisk bakgrund.
- Bättre kostnadseffektivitet. Fler paralleller ger förutsättningar för bättre delningstal per klass och en mer flexibel organisation.
- Möjlighet att samnyttja fler resurser på skolan t.ex. specialpedagogisk kompetens och samlad elevhälsa.
- Skolvalet kommer att påverkas och behöver hanteras. Förslagen innebär ingen överkapacitet avseende lokaler. Om man vill möjliggöra ett aktivt skolval för vårdnadshavare och elever så krävs ytterligare skollokaler än dem som vi föreslagit.
- Hyreskontrakt för ett flertal lokaler sägs upp och andra verksamhetslokaler kan byggas ut för att bli mer ändamålsenliga.
- Fler portioner tillagas av tillagningskök, vilket ger lägre transportkostnader. När det görs fördjupade utredningar kring de olika förslagen måste tillagningskök ingå i dessa utredningar för att säkerställa tillräcklig kapacitet.
- Fler elever får längre avstånd till sin skola. Den elev som får längst till skolan i skolår F-6 får en beräknad restid på 68 minuter. För elever i skolår 7-9 är motsvarande längsta restid beräknad till 84 minuter. Dessa restider behöver beaktas vid planering av skolskjutsar samt vid revidering av skolskjutsreglemente.
- Utredningen indikerar att det är relativt vanligt med dispenser från skolskjutsreglerna. I samband med att en ny skolorganisation implementeras bör skolskjutsreglerna ses över och möjligheterna till dispens begränsas.
- Möjlighet att se över var förvaltningens centrala administrationen ska vara placerad.
- Mindre sårbarhet vid frånvaro hos personal.
- Bättre förutsättningar för kollegialt lärande och samverkan mellan skolledare.
- Rektor kan var mer på plats, närmare sina medarbetare vilket exempelvis gynnar arbetsmiljön.
- Risk för missnöje hos vårdnadshavare, elever och medborgare.

Skolstruktur - Se över organisationen med elevassistenter

Förslag

I januari 2020 fanns 70-75 elevassistenter, och i personalplaneringen för hösten 2020 har detta minskats till runt 50. Assistenterna anställs som regel på respektive skola istället för övergripande inom kommunen.

Vårt förslag är att ytterligare se över elevers behov och organisationen för elevassistenter i samband med förändring av skolstrukturen.

Vår bedömning är att vid en förändrad skolstruktur är nuvarande antal elevassistenter för stort utifrån det behov som elevassistenter är tänkta att tillgodose. Vissa av dessa tjänster borde bli lärar-tjänster istället. För att behålla kompetenta elevassistenter inom kommunen, bör de anställas i kommunen istället för på resp. skola. Då blir inte anställningen beroende på enskild elevs skolval.

Ekonomi

Den minskning av 20 elevassistenter (från 70 till 50) som genomförs nu under 2020 motsvarar en besparing på 8,2 mnkr.

Ett räkneexempel för en fortsatt utveckling i samband med strukturförändring av skolan är:

Ytterligare 20 elevassistenter avvecklas och istället anställs 10 pedagoger.

Nettoeffekten av denna förändring blir en kostnadsminskning med **2,5 mnkr**

Vi bedömer att förslagen kan kräva ett förändrat arbetssätt och kan därmed behöva införas stegvis.

Konsekvenser

- Behov av strategi för omställning i arbetssätt och eventuell kompetensutveckling hos lärare, rektorer.
- Om genomfört på lämpligt sätt, trygghet och lärande för elever.
- Kvalitetshöjning genom att elever med svårast utmaningar möter högutbildad personal.
- De elevassistenter som behövs och som kommunen utbildat är kvar i kommunen längre genom att vara anställda i kommunen istället för på respektive skola.
- Risk att elever får inte samma stöd
- Risk för sämre arbetsmiljö för elever och lärare.

Skolstruktur - Färre AST-grupper

Förslag

För närvarande finns 5 st AST-grupper för elever inom autismspektrat, 4 st på 7-9-skolor och en för F-6-elever.

Vi föreslår att den framtida organisationen innehåller en AST-grupp för 7-9-verksamheten och en för F-6-verksamheten. AST-grupperna bör placeras på en skola med jämnåriga elever och där medarbetarnas chef finns. Så är ej fallet för alla idag.

För att få till en bra helhetslösning avseende extra stödinsatser i form av särskild undervisningsgrupp bör det politiska uppdraget att skapa en resursskola ses över i samband med att AST-grupperna förändras.

Ekonomi

AST grupperna har en budget idag på sammanlagt 10,3 mnkr.

Vårt förslag avseende framtida organisation innebär en kostnadssänkning med **5 mnkr.** I beräkningarna har inte uppdraget att införa en resursskola beaktats.

Förändringen behöver ske under väl planerade former och synkroniseras med förändringen av skolstrukturen. Vi bedömer att en förändrad skolstruktur där varje enhet äger en egen elevhälsa är en förutsättning för att genomföra detta förslag.

Konsekvenser

- Risk att det blir svårare att tillgodose det stöd och de anpassningar som eleverna har rätt till.
- Större inkludering, särskilt när jämnåriga elever går på samma skola.
- Risk för missnöjda föräldrar och elever.

Grundskola - sänkt lärartäthet

Förslag

För att ytterligare sänka kostnaderna för förskoleklass och grundskola kan personaltätheten i verksamheten sänkas.

Vi föreslår att det görs en minskning med 30 lärartjänster.

Ekonomi

Att minska med totalt 30 lärartjänster skulle medföra en kostnadsbesparing på ca **17 mnkr**.

Hösten 2018 hade de kommunala skolorna i Västervik en genomsnittlig lärartäthet på 10,5 elever per lärare. Mellan de olika skolorna varierade lärartätheten från 7 till 15 elever per lärare. Rikets snitt på lärartäthet vid samma tidpunkt var 12,1 elever per lärare och snittet i Kalmar län var 11,1 elever per lärare.

Om vi utgår från att det är samma lärartäthet idag och de elevprognoser som finns för 2020 så medför en minskning med 30 lärartjänster att lärartätheten höjs från 10,5 till 11,5 elever per lärare.

Konsekvenser

- 30 färre lärartjänster kommer att påverka grundskoleverksamheten i hög utsträckning. Detta behöver utredas vidare innan man går vidare med detta förslag.

Skolbarnomsorg

Skolbarnomsorgsstruktur - Avveckla fritidsklubbarna

Förslag

Fritidsklubb (annan pedagogisk verksamhet i öppen fritidsverksamhet) erbjuds idag från höstterminen det år barnet fyller 10 år till och med vårterminen det år barnet fyller 13 på vissa skolor i kommunen (Brevik, Marieborg, Skogshaga, Fågelbäret, Lidhem och Näktergalen). Fritidsklubben har öppet från klockan 08.00 till 17.00. Verksamheten erbjuds till samma målgrupp som erbjuds fritidshem. Avgiften (325 kr/månad) är inte inkomstbaserad.

Vårt förslag är att avveckla samtliga fritidsklubbar. Istället för fritidsklubb föreslår vi att ordinarie fritidshemsverksamhet erbjuds.

Ekonomi

Kostnaderna för fritidsklubb särskiljs inte från kostnaden för fritidshem, vi kan därmed inte med säkerhet avgöra vad en avveckling skulle ge för ekonomiska konsekvenser. Däremot så ersätts fritidshem och fritidsklubb med olika nivåer.

Vi rekommenderar att kommunen utreder den faktiska kostnaden innan beslut fattas om avveckling av fritidsklubbarna.

Konsekvenser av ett avvecklande

- Likvärdigt erbjudande i hela kommunen
- En högre avgift medför rimligen en större följsamhet mellan schematid och nyttjad tid, vilket ökar sannolikheten att bemanna mer effektivt.
- Risk för missnöjda vårdnadshavare och elever

Skolbarnomsorgsstruktur - Avveckla alternativet övrig pedagogisk verksamhet på landsbygden

Förslag

På vissa orter erbjuds annan pedagogisk verksamhet som ett alternativ till fritidshem. Istället för att eleven deltar i fritidshemmet på skolan får eleven åka till en förskola som är belägen närmare hemmet för att ta del av verksamheten där.

Antal elever inskrivna i verksamheten (oktober 2019) är: Almvik (1), Blankaholm (9), Odensvi (20), Totebo (4), Ukna (2).

Vårt förslag är att avveckla denna verksamhet. Eleverna hänvisas istället till fritidshemmet på skolan där eleven är placerad.

Vi föreslår att avvecklingen sker i samband med att förskoleverksamheten för dessa enheter också avvecklas.

Ekonomi

Kostnadsbesparingen för denna förändring uppgår till **0,4 mnkr** och avser lokalkostnader. De personalkostnader som finns förutsätts behövas även när eleverna får plats i fritidshem.

Genom att även förskoleverksamheten för de berörda enheterna avvecklas kan hyresavtal sägas upp och kostnaden för transport av elever mellan skola och annan pedagogisk verksamhet upphör. Minskade transportkostnader finns inte med i vår beräkning.

Om avveckling av annan pedagogisk verksamhet önskas innan förskoleverksamheten avvecklas fås inte full ekonomiskt effekt i första läget.

Konsekvenser

- Elever får tillgång till adekvat pedagogisk verksamhet med fler jämnåriga.
- Risk för missnöje hos vårdnadshavare

Skolbarnomsorgstruktur - se över öppet- och stängningstider

Förslag

Fritidshemmet vänder sig till barn i åldern 6-13 år. Utgångspunkten enligt skollagen är att fritidshem ska erbjudas i den omfattning som det behövs, med hänsyn till föräldrarnas arbete eller studier. En kommun behöver inte erbjuda fritidshem på kvällar, nätter, veckoslut eller större helger.

Fritidshemmet i Västerviks kommun har öppet måndag - fredag mellan klockan 06.00 och klockan 18.30 beroende på efterfrågan. Förälder med skift- eller nattarbete har även i nuläget rätt till skälig vistelsetid enligt överenskommelse med rektor.

En förändring av skolstrukturen enligt vårt förslag innebär att fritidsverksamheten samlas till färre enheter. En mer samlad verksamhet medför bättre förutsättningar för en effektivare organisering.

I samband med en förändring av skolstrukturen föreslår vi även att öppettider för fritidshemmet ses över. Vårt förslag på öppettider som rör förskolan kan beaktas även för fritidshemmet.

Ekonomi

Kostnadsbesparingen är inte medräknad i rapporten, utan får beräknas i samband med översynen av öppettider och genomförande av förändringar i skolstrukturen.

Vi bedömer att några omställningskostnader utöver bemanning under en övergångsperiod inte är aktuella.

Konsekvenser

- Bättre nyttjande av personal
- Organisering av verksamheten underlättas
- Risk för missnöje hos vårdnadshavare

Elevhälsa

Elevhälsa - Avveckla logopedverksamheten

Förslag

I Västerviks kommun finns fyra logopeder anställda, en centralt på Elevhälsan och tre på skolorna. I skollagen finns inget nämnt om att det ska finnas logopeder utan det är kommunen som bestämmer gällande medicinska och specialpedagogiska kompetenser. Regionen är den som ytterst har i uppdrag att behandla språkstörningar. Logopederna inom kommunen ska inte genomföra individuella behandlingar utan arbeta för att skapa miljöer som främjar elevernas lärande och utveckling.

Vårt förslag är att avveckla organisationen för logopeder och istället anställa en specialpedagog med inriktning mot språkutveckling.

Ekonomi

Nuvarande kostnad avseende logopeder är beräknat till 2,4 mnkr.

Att förändra organisationen i enlighet med vårt förslag och anställa en specialpedagog ger en nettobesparing på **1,8 mnkr** i vårt förslag.

Vi bedömer att förslagen kan genomföras i närtid.

Vi bedömer att några omställningskostnader utöver bemanning under en övergångsperiod inte är aktuella

Konsekvenser

- Tydligare gränsdragning mellan kommunens och regionens uppdrag
- Risk för mindre omfattande stöd till eleverna med språkstörning
- Risk för minskad kunskap om språkutveckling och språkstörning i skolorna

Elevhälsa - Avveckla mobila teamet

Förslag

I den centrala elevhälsan ingår ett mobilt team med medicinsk och specialpedagogisk kompetens. Huvuduppdraget är att stödja skolornas elevhälsoarbete genom t.ex. handledning av skolans personal. Det mobila teamet består av 3,6 tjänster fördelat på två specialpedagoger, en socialpedagog och en fritidsledare.

Vårt förslag på förändrad skolstruktur med större enheter innebär en möjlighet att stärka och samla den lokala elevhälsan.

Vårt förslag är att avveckla det mobila teamet.

Ekonomi

Beräknad kostnad för personal inom det mobila teamet uppgår till ca 1,8 mnkr. Besparingen av att avveckla det mobila teamet inom elevhälsan uppgår till **1,8 mnkr**

Vi bedömer att förslaget genomförande bör samordnas med den organisationsförändring som presenteras i denna rapport.

Vi bedömer att några omställningskostnader utöver bemanning under en övergångsperiod inte är aktuella.

Konsekvenser

- Skolornas egna elevhälsoteam och personal håller i det lokala elevhälsoarbetet och kontaktar vid behov den centrala elevhälsan.
- Risk för mindre handledning och stöd till skolans personal med elevhälsoarbetet.
- Risk för minskade möjligheter att ägna resurser åt det övergripande förebyggande arbetet exempelvis att främja närvaro i skolan.

Elevhälsa- Avveckla Skoldatateket

Förslag

Skoldatateket är en specialpedagogisk stödfunktion till skolorna med fokus på IT-verktyg för att anpassa undervisningen. Skolans personal kan låna utrustning och få hjälp med olika lösningar vid extra anpassningar som till exempel rör datorprogram, appar och lärplattor.

Den tekniska utvecklingen och den generella kompetenshöjningen i skolorna har medfört att organisationen kring specialpedagogik och IT-kompetens behöver ses över. Vi föreslår att Skoldatateket avvecklas.

Ekonomi

Nuvarande kostnad avseende Skoldatateket är beräknat till 0,6 mnkr.

Vårt förslag att avveckla Skoldatateket ger en nettobesparing på **0,6 mnkr**.

Vi bedömer att förslagen kan genomföras i närtid.

Vi bedömer att några omställningskostnader utöver bemanning under en övergångsperiod inte är aktuella

Konsekvenser

- Skolans personal får vända sig till specialpedagoger vid sin lokala eller centrala elevhälsa för stöd i arbetet med alternativa digitala lärverktyg
- Mindre centralt specialpedagogiskt stöd med fokus på IT

Ej obligatorisk verksamhet

Ej obligatorisk verksamhet - Avveckla föräldrastödet

Förslag

Den centrala barn- och elevhälsan erbjuder idag föräldrastöd till vårdnadshavare med barn i åldrarna 0-18 år. Verksamheten erbjuder kurser till föräldrar, konsultation till skolor/förskolor och ska verka som en bro mellan föräldrar och förskola/skola. Verksamheten består av en kurator/samordnare. Föräldrastöd finns även inom socialförvaltningens familjeenhet. Föräldrastöd ingår inte i förskolans och skolans huvuduppdrag.

Vårt förslag är att avveckla föräldrastödet.

Ekonomi

Kostnad idag uppgår till ca 0,6 Mnkr
Beräknad kostnadsreducering uppgår till **0,6 mnkr**
Vi bedömer att förslaget kan genomföras i närtid.
Vi bedömer att några omställningskostnader utöver bemanning under en övergångsperiod inte är aktuella

Konsekvenser

- Föräldrar kommer framöver hänvisas till kommunens föräldraenhet eller till skolan direkt.
- Risk för mindre stöd till föräldrar
- Risk för mindre stöd till skolor och förskolor i kontakten med föräldrar

Ej obligatorisk verksamhet- Avveckla öppen förskola

Förslag

Den öppna förskolan bedriver pedagogisk verksamhet riktad till barn 0-5 år i samarbete med de till barnen medföljande vuxna.

Verksamheten är avgiftsfri. Kommunens öppna förskolor är Liten och Stor i centrala Västervik och Guldornet i Gamleby.

Därutöver har kommunen en öppen förskola i Edsbruk som just nu är vilande.

Den öppna förskolan är en del av familjecentralerna. En familjecentral är en samverkan och samlokalisering av mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med förebyggande verksamhet. Eftersom öppen förskola inte är ett krav enligt skollagen, föreslår vi en avveckling av den.

Ekonomi

En avveckling av den öppna förskolan beräknas ge en besparing om **1 mnkr**

Vi bedömer att besparingarna kan genomföras i närtid.

Ingen omställningskostnader förutom vanlig bemanning under en övergångsperiod.

Konsekvenser

- Öppen förskola är en obligatorisk del för att utgöra en familjecentral, vilket innebär att samverkan med regionen och socialtjänsten påverkas och behöver hanteras.
- Mindre satsning på tidiga insatser och förebyggande hälsofrämjande arbete vilket kan få negativa konsekvenser på längre sikt
- Mötesplats som har betydelse för social gemenskap och sammanhang för de vuxna besökarna, inte minst ur ett integrationsperspektiv, försvinner.
- Risk för missnöje hos medborgare.

Förvaltnings- övergripande

Förvaltningsövergripande - Minska antalet intendent

Förslag

För närvarande finns fem intendent i barn- och utbildningsverksamheten, en intendent för norra land (skola/förskola), en för södra land (skola/förskola) och tre för centrala Västervik (en förskola/två skola). Funktionen uppstod för att avlasta skolledarna gällande bland annat lokalfrågor och administration. Fem olika rektorer har personalansvar för dem. Upplevelsen är att intendentorganisationen inte fullt ut fungerar optimalt utifrån syftet att avlasta rektorerna, utan att effekten skiljer sig åt i kommunen.

Vårt förslag är att minska antalet intendent till två. Uppdelningen mellan dessa kan vara både utifrån verksamhetsform (förskola/skola) och processer (exempelvis lokalfrågor, städ).

Ekonomi

Förslaget att minska antalet intendent till två ger en besparing om **1,8 mnkr**

Vi bedömer att åtgärden kan genomföras i närtid

Vi bedömer att förslaget inte innebär några särskilda omställningskostnader

Konsekvenser

- Intendentens tidigare ansvarsområden behöver omorganiseras
- Uppdraget för de intendent som finns kvar behöver ses över, så att organisationen på en helhetsnivå drar nytta av dem.
- Risk att arbetsbelastningen på skolledare kan öka.

Förvaltningsövergripande - Minska antalet centrala funktioner

Förslag

Vid barn- och utbildningskontoret finns ett flertal centralt placerade kompetenser: barn- och utbildningschef, verksamhetschef för förskola, verksamhetschef för grundskola, nämndsekreterare, gymnasiechef, utredare, utredningssamordnare/projektledare, handläggare, IKT-samordnare och utvecklingsledare, administrativ assistent, förvaltningscontroller, verksamhetscontroller grundskola, verksamhetscontroller förskola och NTA-samordnare/projektledare som leder kommunens skolutveckling inom naturvetenskap och teknik samt en kultursamordnare. Vi föreslår att avveckla tjänst för kultursamordnare och NTA-samordnare då dessa funktioner inte är obligatorisk verksamhet.

Vårt förslag är därutöver att ytterligare utreda den centrala organisationen utifrån syftet att möta det behov som nämnd och rektorer har.

Ekonomi

Förslaget att avveckla NTA-samordnartjänsten beräknas ge en besparing om **0,7 mnkr.**

Förslaget att avveckla kultursamordnartjänsten beräknas ge en besparing om **0,6 mnkr.**

Vi bedömer att förslaget kan genomföras i närtid.

Vi bedömer att förslaget inte innebär några särskilda omställningskostnader.

Konsekvenser

- NTA som skolutvecklingsprogram bedrivs inte i samma utsträckning och verksamheterna får inte samma stöd i sitt arbete.
- Kultursamordningen inom förvaltningen minskar.

Gynnsamma principer

Gynnsamma principer

Vi har identifierat några områden som skulle kunna utvecklas för att ge bättre förutsättningar för en effektiv verksamhet och budgetföljsamhet.

Fokus på kärnverksamheten i budgetarbetet

Vi föreslår ett förhållningssätt i budgetarbetet som tar avstamp utifrån vilka resurser som behövs för kärnverksamheten, t.ex. undervisning eller grundbemanning i förhållande till antal barn. Först därefter beaktas vilket utrymme som finns för övriga kostnader. Ett sådant förhållningssätt kräver en tydlig ambitionsnivå gällande skolan och förskolan, och en nära dialog inom förvaltningen och med övriga verksamheter i kommunen.

Verksamhetskonerferenser utifrån behov

Samtliga rektorer och verksamhetschefer inom barn- och utbildningsverksamheten träffas regelbundet för verksamhetskonerferens. Vi föreslår att minska omfattningen av träffarna, till exempelvis en heldag var tredje vecka, alternativt en halvdag varannan vecka. Verksamhetskonerferensernas innehåll bör vara strategiskt. Träffarna bör kontinuerligt utvärderas. Förslaget innebär mer tid för rektorer för arbete i sin verksamhet nära sina medarbetare. Det kan också innebära en ökad effekt av verksamhets konferenserna.

Digitala möten

För närvarande sker få möten mellan rektorer, verksamhetschefer, förvaltningschef och central förvaltningskansli digitalt. Vi föreslår att digitala möten blir en integrerad del i möteskulturen. Det skulle innebära mindre restid under arbetstid, mindre klimat- och miljöpåverkan och bättre möjligheter att organisera projekt eller samverkansgrupper utifrån andra faktorer än geografi.

Gynsamma principer

Transparent och accepterat resursfördelningssystem

Resursfördelningssystemet är, och ska vara, anpassat till elevers och barns olika behov och förutsättningar genom att ta hänsyn till socioekonomiska skillnader.

Resursfördelningen behöver samtidigt möjliggöra en grundbemanning utifrån exempelvis barns vistelsetider i förskolan. En kontinuerlig dialog och utvecklingsarbete kring de parametrar som ingår i resursfördelningssystemet kan bidra till bättre förutsättningar för budgetföljsamhet.

Utveckla samordning och ledarteam

En framgångsfaktor för en lyckad skolorganisation är samordning. Det innebär bland annat att resurser kan nyttjas mer effektivt och erfarenhetsutbyte möjliggörs. Förskoleområdet för Södra land har ett gott exempel på ledarteam där rektorer samarbetar och tillsammans med stödfunktioner som specialpedagog, pedagogista och intendent utgör ett ledarteam.

Minska matsvinnet

Kostenheten mäter regelbundet matsvinnet. Enligt uppgifter från kostenheten utgör matsvinnet runt 20% av den tillagade maten. När Västerviks kommun tidigare erbjöd en rätt istället för två var svinnet likvärdigt enligt kostenheten.

En faktor som grundskolan och förskolan har rådighet över är hanteringen av beställningar. I förskolan finns generellt fungerande rutiner för att avbeställa matportioner i förhållande till antalet barn på plats. Vi föreslår att grundskolan ser över möjligheten att förbättra rutinerna för avbeställning av matportioner.

Gynsamma principer

Gemensam syn på förbrukningsmaterial

Vi föreslår att verksamheten skaffar sig en gemensam syn på användningen av förbrukningsmaterial i förhållande till användningen av digitala verktyg och läromedel. Detta i syfte att minska förbrukningskostnaderna.

Tydliga roller i den ekonomiska uppföljningen

En framgångsfaktor i arbetet med den ekonomiska uppföljningen är tydliga roller och en förståelse för varandras uppdrag. Det bör finnas ekonomiska styrprinciper även inom förvaltningen och en tydlig struktur för uppföljning av de enheter som har svårt att hålla budget.

Förslag som vi inte
gått vidare med

Förslag som vi inte gått vidare med

Skärpa skolsjutsreglerna

Striktare skolskjutsregler, till exempel gällande vilket avstånd som skolskjuts beviljas för, skulle kunna ge besparingar. Men i kombination med förslaget att implementera en ny skolstruktur, är det svårt i nuläget att göra beräkningar som visar på möjliga besparingar.

Se över läraravtalet och antalet undervisningstimmar

En förändrad skolstruktur med större enheter gör det enklare att få ut hela tjänster i ämnen som ingår i lärarens behörighet och att bättre nyttja befintliga tjänster. Vi kan inte konstatera några större avvikelser från Västerviks timplan och skolförordningen. Behovet av förändringar i läraravtalet bör utredas efter eller i samband med införandet av en ny skolstruktur.

Alternativ till skolmåltiderna

Utgångsläget är att elever erbjuds två rätter att välja mellan till skolmåltiderna. Därutöver erbjuds vegetariskt alternativ och specialkost. Besparingseffekten av att erbjuda ett alternativ istället för två rätter bedöms som liten. Drivande faktorer för kostnadsutvecklingen uppges av kostenheten inte vara livsmedelskostnader, utan kostnader för personal och transport, liksom en ökning av barn/portioner på fritidshem.

Vi rekommenderar en närmare dialog med kostenheten och ett uppdrag till kostchefen att undersöka vilken effekt en förändring av nyttjandet av livsmedel skulle kunna ha, tex en ökning av vegetariska alternativ.

Förskoleklass 3 timmar

Enligt skollagen ska elever i förskoleklassen få undervisning i minst 525 timmar under ett läsår, vilket motsvarar tre timmar per dag. Blackstads skola erbjuder elever i förskoleklass tre timmar per dag. På övriga skolor erbjuds elever i förskoleklass i snitt 875 timmar, vilket innebär fem timmar undervisning per dag.

Förslaget att erbjuda 525 undervisningstimmar per läsår vid samtliga förskoleklasser och därefter fritidshem fram till första avgången med skolskjuts, bedöms inte ge en betydande besparing. Det skulle däremot kunna innebära möjligheter att använda resurser mer effektivt. Tid för lärare kan frigöras för arbete för att öka kvaliteten och fritidspersonal kan arbeta med sitt kärnuppdrag istället för att vara en extraresurs i klassen.

Slutsatser

Slutsatser av utredningen

Uppdraget har varit att utreda möjliga förändringar för att anpassa kostnaden till referenskostnaden. Uppdraget har inte varit att genomföra en regelrätt skolorganisationsutredning.

Vi har “vänt på många stenar” och presenterar i denna rapport möjliga förändringar för att anpassa kostnaden. Våra kostnadsberäknade möjliga förändringar når inte fram till de 51 mnkr som netto-kostnaderna avviker från referenskostnaden med.

En förändrad förskole- och skolstruktur är nödvändig för att öka kostnadseffektiviteten och bättre anpassa organisationen till det aktuella barn- och elevantal som finns nu och de kommande åren.

Större enheter ger genomgående bättre förutsättningar för att erbjuda en likvärdig förskola och skola samtidigt som det underlättar för kunna rekrytera behörig personal.

En förändrad struktur medför stora förändringar då det i dagsläget finns många enheter med få förskolebarn och skolor med lågt elevantal per klass.

Det finns idag 25 kommunala förskolor, en kommunal enhet med pedagogisk omsorg och fem fristående förskolor.

Vi föreslår att följande förskoleenheter avvecklas:

- Loftahammar förskola
- Ukna förskola
- Blankaholm pedagogisk omsorg
- Totebo förskola
- Odensvi förskola
- Kräftans förskola
- Gullvivans förskola
- Ängslyckans förskola
- Stövlans förskola
- Resedan förskola
- Skogshaga förskola (blir enbart grundskola)
- Almviks förskola

Vårt förslag innebär att andra enheter byggs ut och att nya förskolor byggs i centralorten.

Slutsatser av utredningen

I tätorten är målsättningen att alla förskolor ska ha minst 100 förskolebarn. På landsorten är det ett lägre barnantal som riktvärde.

Det finns 15 kommunala F-6 grundskolor och fyra 7-9 grundskolor. Det finns också tre fristående grundskolor.

Vi föreslår att följande skolenheter avvecklas:

- Loftahammars skola
- Ringeltaubska skolan (Edsbruk)
- Blackstads skola
- Himalajaskolan (Hjorted)
- Gunnebo skola
- Ljungbergaskolan (omvandlas till förskola)
- Marieborgsskolan
- Fågelbärets skola

- Näktergalens skola
- Ellen Keyskolan
- Ankarsrums skola 7-9
- Östra Ringskolan 7-9

Vårt förslag innebär att andra enheter byggs ut eller anpassas. I centralorten bör F-6-skolorna som princip vara treparallelliga. Vi föreslår en 7-9-skola i kommunen.

En förändrad struktur medför behov av nybyggnationer och anpassningar av lokaler vilket är kostnadskrävande. Den nuvarande strukturen bedömer vi dock är än mer kostnadskrävande och kommer inte vara hållbar i längden vid förändrade barn- och elevantal.

Vi har räknat på vad vi anser vara en optimal organisation utifrån befolkningsprognos och de förutsättningar vi fått i utredningen. Förslag rörande enskilda enheter i centralorten är framtagna utifrån var det finns förutsättningar för att utöka förskolorna och skolorna till tillräckligt stor storlek. Allt för att skapa enheter av tillräcklig storlek för en kostnadseffektiv verksamhet.

Slutsatser av utredningen

De föreslagna förändringarna i strukturen ger följande ekonomiska resultat efter att vi har beaktat att förändringarna även hanterar ökade volymer:

Förskola: +14,8 mnkr

Grundskola F-6: -11,9 mnkr

Grundskola 7-9: + 3,6 mnkr

Det är svårt att jämföra mot ett nuläge och där inga förändringar görs då det inte är ett alternativ att inte göra några förändringar utifrån ändrade barn- och elevantal, lokaler som behöver upprustas med mera.

De ekonomiska konsekvenserna av strukturförändringarna redovisas mer detaljerat i rapporten.

Utöver strukturförändringar redovisar vi i rapporten förslag avseende:

- Avveckla pedagogisk omsorg, dagbarnsvårdsverksamheten
- Avveckla omsorg på obekväm arbetstid
- Minskade öppettider i förskolan
- Se över organisationen med elevassistenter
- Färre AST-grupper
- Avveckla fritidsklubbarna
- Avveckla alternativet övrig pedagogisk verksamhet på landsbygden
- Se över öppet-och stängningstider på fritidshemmen
- Avveckla logopedverksamheten
- Avveckla mobila teamet
- Avveckla skoldatateket

- Avveckla föräldrastödet
- Avveckla öppen förskola
- Minska antalet intendent
- Minska antalet centrala funktioner
- Sänkt lärartäthet
- Större barngrupper i förskolan

Detaljer kring förslagen redovisas i rapporten.

På nästa sida finns en sammanställning över alla förslagens ekonomiska konsekvenser. Totalt redovisas möjliga kostnadsbesparingar på 37,2 mnkr.

Ekonomisk sammanställning över utredningens förslag

Åtgärd	Effekt, mnkr				
	Förskola	Grundskola	Fritidshem	Ej obl. Verks	Förv.övergrip.
Avveckla pedagogisk omsorg, dagbarnvårdsverksamheten	-0,4				
Avveckla omsorg på obekväm arbetstid	-3,3				
Justera öppettiderna i förskolan	-0,5				
Förändrad förskolestruktur	14,8				
Större barngrupper i förskolan	-5,7				
Förändrad skolstruktur f-6		-11,9			
Förändrad skolstruktur 7-9		3,6			
Minska antalet elevassistenter		-2,5			
Minska antalet AST-grupper		-5			
Sänkt lärartähet		-17			
Avveckla logopedverksamheten		-1,8			
Avveckla mobila teamet		-1,8			
Avveckla skoldatateket		-0,6			
Avveckla annan pedagogisk verksamhet på landsbygden			-0,4		
Avveckla föräldrastödet				-0,6	
Avveckla öppen förskola				-1	
Minska antalet intendent					-1,8
Avveckla NTA-verksamheten					-0,7
Avveckla kultursamordnartjänsten					-0,6
TOTALT	4,9	-37	-0,4	-1,6	-3,1

pwc.se

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Västerviks kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av upprättat avtal. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

© 2018 PricewaterhouseCoopers i Sverige AB. All rights reserved. In this document, "PwC" refers to Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB or PricewaterhouseCoopers AB which is a member firm of PricewaterhouseCoopers International Limited, each member firm of which is a separate legal entity.